

fons estadístic i documental

***Informació seleccionada de premsa
de la Comunitat Valenciana i estatal
en suport paper i en línia
27/2/2015***

Índex

Pàgina

CÍRCUL CÍVIC VALENCIÀ

"El PPCC acull i colobra en la mitat de les trobades catalanistes d'Escola Valenciana"

4

EL CONFIDENCIAL (EN LÍNIA)

Boicot independentista a Walt Disney, Paramount i la Fox per marginar el català a les seues grans estrenes

6

EL MUNDO

Mor als 94 anys Pere Maria Orts i Bosch, figura clau de la cultura valenciana
DANIEL BORRAS V RICARD BELLVESER

8

LA VEU DEL PAÍS VALENCIÀ

Un veí és retingut a Castelló per parlar valencià

9

El valencià i la dreta
JESÚS HUGUET

11

El PP rebutja els homenatges a Ovidi Montllor per 'catalanista'

13

LAS PROVINCIAS

"¿Qué se burla de la lengua valenciana? "
ENRIC ESTEVE I FERNANDO MILLÁN

15

Celebracions idiomàtiques
ÓSCAR RUEDA

17

Mor Pere Maria Orts, el gran mecenes de la cultura valenciana
MIKEL LABASTIDA

18

LEVANTE - EMV

Debat a les Corts, Fabra: "La Llei de Senyes d'Identitat és la més important de la legislatura"

20

"Devem vigilar i controlar la corrupció"
J, Leonardo Giménez

21

LEVANTE - EMV

Per l'Estat valencià
Víctor Baeta

Pàgina

22

Debat a les Corts: El PP rebutja recordar Ovidi Montllor al crit de "Som
valencians, mai catalans"

23

Lo Rat Penat: estimat i manipulat
Lluís María Mesa

24

NÚVOL

El rescat de les llengües de Grècia
Juan Martínez Terrones.

25

VALENCIA PLAZA

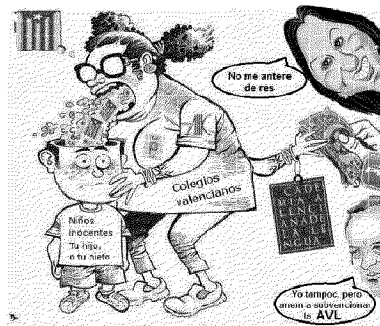
Oltra: "Barberá en la Crida va simbolitzar la caiguda del PP. La borratxera
de poder ha fet molt de mal"

31

El PPCV acull i col·labora en la mitat de les trobades catalanistes d'Escola Valenciana

L'entitat cívica i cultural **Círcul Cívic Valencià** vol manifestar el seu desacort i rebuig a l'autorització de celebració de la catalanista "trobada d'escoles en valencià" organitzada per l'entitat radical **Escola Valenciana**, que tindrà lloc en diverses poblacions valencianes en pròximes dates.

Nos dol especialment el fet de que més de la mitat dels ajuntaments que van a acollir dita activitat, totalment lesiva per a l'identitat valenciana, són governats pel Partit Popular. Un PPCV que trau pit de forma recurrent per ser "molt valencià i únic defensor de les senyes d'identitat valencianes", segons les habituals declaracions d'alts càrrecs i responsables institucionals del partit en els mitjans de comunicació i seues parlamentàries. El mateix PP que es vanagloria d'haver posat en tràmit una Llei de defensa de les Senyes d'Identitat Valencianes. Els ajuntaments en qüestió i els respectius alcaldes del PPCV, enguany són El Campello, Petrer, Xàtiva, València, Benetússer, La Canyada de Biar, El Camp de Mirra i Santa Pola.

Entenem que estes activitats organitzades per l'entitat radical filocatalanista **Escola Valenciana** són autèntiques cerimònies de confusió, manipulació i adoctrinament dirigides als escolars valencians i a les seues famílies: utilitzant el subterfugi de la cultura i la llengua, s'introdueix als chiquets i chiquetes valencians en l'ideologia nacionalista, s'els aliena identitària i culturalment, se'ls substituïx la llengua valenciana pel català en base a les teories de la suposta 'unitat lingüística', i se'ls familiarisa en tot tipus de simbologia catalanista: des de banderes estelades a mapes dels inexistents "països catalans", passant per literatura i música en català, o la denominació anti-estatutària "país valencià", tal i com demostrem i eixemplifiquem en el dossier que es pot consultar en este enllaç: <http://es.scribd.com/doc/137566455/Dossier-Escola-Valenciana-valencia-pdf>

Des de **Círcul Cívic** anem a sol·licitar per registre d'entrada a tots els ajuntaments que nos siga possible arribar, la revocació del permís de celebració d'estes activitats.

SOLICITEM:

Un eixercici de coherència per part del seu partit, una actuació contundent i no un simple manifest o un nou eixercici d'escaparisme, i que es promoga a nivell de partit, des de Presidència i des de la Comissió de Senyes d'Identitat, la revocació immediata de l'autorització per a celebrar, al menys en els nou municipis governats pel PPCV, l'activitat "trobada d'escoles en valencià", que considerem totalment antivalenciana, una estratègia d'ingenieria social i cultural orquestrada, afavorida i sufragada des de la Catalunya separatista de CiU i ERC, una pràctica en tints de manipulació escolar més pròpia de l'Alemanya dels anys 40 o de l'Espanya de la dictadura que d'un país desenvolupat en l'Europa del segle XXI.

La defensa i promoció de les senyes d'identitat netament valencianes i de la cultura pròpia, especialment front a les ingerències alienes que patix el poble valencià a través d'entitats com Escola Valenciana o Acció Cultural, ha de ser una màxima per al partit que nos governa a nivell autonòmic. No és plat de bon gust per a la majoria de la societat valenciana observar com els nostres governants autonòmics o municipals toleren per sistema l'infiltració del pancatalanisme en les nostres institucions, i colaboren econòmica i moralment en el desenroll de les seues activitats i campanyes d'alienació sistemàtica, de manipulació del llenguatge, de degradació progressiva de tot lo valencià, de substitució llingüística i cultural, i inclús d'adoctrinament polític, donada la càrrega ideològica implícita a les activitats d'estes entitats protegides i afavorides per l'esquerra més rancia, al servici de la causa nacionalista catalana, per a, en acabant, propondre una Llei de Senyes que ni vostés mateixos tenen voluntat i intenció de complir i fer complir en les seues pròpies files.

Boicot independentista a Walt Disney, Paramount y la Fox por marginar al catalán en sus grandes estrenos

La Plataforma per la Llengua está elaborando un listado con las películas sin doblar. Proporciona los contactos de las productoras para facilitar las protestas

La Plataforma per la Llengua ha puesto ahora al cine de Hollywood en su punto de mira. Denuncia que las grandes producciones solo ofrecen un 8% de sus cintas en catalán. Está impulsando una campaña para que los ciudadanos dejen de ver las películas que no utilizan este idioma y hagan llegar sus quejas a las productoras.

Según ha comprobado El Confidencial Digital, la asociación ha publicado, en su página web, las direcciones y los contactos de las grandes productoras de cine norteamericano para que los ciudadanos les puedan hacer llegar sus quejas por el maltrato al catalán.

Después de la celebración de la gala de los Oscar, la plataforma ha realizado un estudio sobre el uso 'de la lengua propia de Cataluña'. Ha determinado que, de los 262 largometrajes estrenados en España por los seis principales estudios de producción y distribución norteamericanos, solo un 8% ha sido traducidos al catalán.

Estas seis compañías son Warner Bros, Columbia, 20th Century Fox, Universal Pictures, Walt Disney y Paramount. Señala a la Fox como la que menos versiones en catalán ha ofrecido, con solo un 3%. La siguen de cerca Universal y Walt Disney (que solamente traducen un 5% de toda su producción).

Destacan que en todos los casos comparables -Finlandia, Estonia, Letonia, Lituania, Eslovenia, Dinamarca, Suiza, Bélgica, Islandia o Quebec-, donde existen lenguas con menos hablantes incluso que el catalán -que utilizan más de 10 millones de personas-, y los espectadores pueden ver el cine en su lengua propia.

Vídeo con Blancanieves, Forest Gump...

Plataforma per la Llengua ha lanzado también, en el marco de la misma campaña, un vídeo para demostrar a los espectadores la marginación que sufre el **catalán** por parte de las grandes producciones de Hollywood.

La entidad ha iniciado una campaña -bajo el nombre 'El català al cinema!' - en la que utiliza personajes célebres del cine con sus características frases, traducidas al **catalán**.

Así, Darh Vather, de 'La Guerra de Las Galaxias', dice 'Jo sóc el teu pare' ('Yo soy tu padre'); Blancanieves, 'Mirallet, mirallet' ('Espejito, espejito'); Forest Gump, 'La vida és com una capsa de bombons' ('La vida es como una caja de bombones'); o Buzz Lightyear, de 'Toy Story', 'Fins l'infinit y més enya' ('Hasta el infinito y más allá'). También aparecen, junto a sus frases más conocidas, Terminator, James Bond, Sam de 'Casablanca', Sherlock Holmes y Rambo.

Adiós al verdadero 'Homenot'

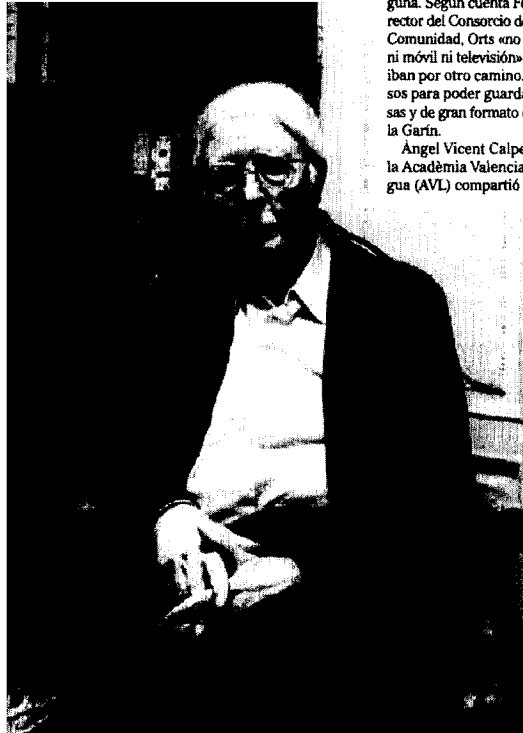
Fallece a los 94 años Pere Maria Orts i Bosch, figura clave de la cultura valenciana

DANIEL BORRÁS

«Así se ama a una ciudad, no diciéndolo». Pere Maria Orts i Bosch resumido en una frase. La dijo él mismo. Dijo más, de hecho: «No hay que ir hablando sin más, hay que demostrarlo». En 2004 se refería así, en una entrevista concedida a EL MUNDO, a la (enorme) donación que hizo entonces al Museo de Bellas Artes de Valencia. Es como aquella canción, el *More than words* de Extreme; decir menos y hacer más. Pere Maria Orts colgaba el ego del perchero y «salía al Mercado Central a comprar aceitunas». Historiador, filántropo, escritor, investigador, coleccionista. Hombre total. Trayectoria grande, corazón grandísimo.

La anécdota del mercado la contaba ayer Jesús Huguet, miembro del Consell Valencià de Cultura y amigo personal de «Don Pere». «Para mí era Don Pere. Quizás no para la mayoría, porque no era demasiado conocido. Pero lo digo claro: su pérdida es trascendente, deja un vacío muy muy difícil de llenar». Nació en Valencia en 1921, cursó bachillerato en las Escuelas Pías y estudió Derecho en la Universitat de València, donde se licenció en 1945. Nunca ejerció su profesión pero sí cultivó otras muchas disciplinas. Se interesó pronto por la historia, la geografía, la economía, la sociología, la heráldica y la genealogía. «Era, con diferencia, el que más sabía sobre heráldica valenciana», explica Huguet, «era un erudito de la identidad valenciana... pero él hablaba

Pere Maria Orts en una imagen tomada en 2004 en su despacho.
VICENT BOSCH

desde el rigor y el conocimiento. Era un fuera de serie. Yo diría, usando aquello que decía Josep Pla, que él era el verdadero *homenot*».

Orts es autor de publicaciones como *Una imagen de la Virgen en Benidorm* (1965); *L'almirall Bernat de Sarrià i la Carta de Poblament de Benidorm* (1976), y varias investigaciones sobre la familia Borgia. Fue distinguido con la medalla de oro del Consell Valencià de Cultura en 2005 y la alta distinción de la Generalitat en 2006; era miembro de la AVL y académico de honor de la Academia de San Carlos.

Un hombre que estaba en todas partes y, sorprendentemente, en ninguna. Según cuenta Felipe Garín, director del Consorcio de Museos de la Comunidad, Orts «no tenía teléfono, ni móvil ni televisión». Sus intereses iban por otro camino. «Unió dos pisos para poder guardar obras valiosas y de gran formato en ellos», revela Garín.

Angel Vicent Calpe, miembro de la Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL) compartió muchas horas

con Pere Maria y coincide con el diagnóstico general. «Era poco conocido. Quizás por su discreción. Pero su obra es capital». Sobre su trabajo en la academia destaca «el carácter integrador, su punto de vista propenso al diálogo, sus ganas de limar asperezas». En este ámbito, uno de sus libros más conocidos es *Història de la Senyera al País Valencià*, 1979, «un libro muy importante sobre todo por la época en la que se publicó». Calpe apunta que siente «una profunda tristeza» por su fallecimiento y que, aunque sabían de su enfermedad, «siempre confiábamos en que el tiempo lo convirtiera sólo en un bache».

Pere Maria Orts tuvo la suerte de poder dedicarse al estudio («aunque nunca se quedó en la superficie, le gustaba buscar en los archivos, no se cansaba nunca» según Calpe), de vivir épocas históricas vitales para la Comunidad. Convivió con Eduardo Zaplana («al que dijo no en su intento de dirigir la AVL», tal y como cuenta Huguet), con Francisco Camps, con las elites de cada momento. Su posición familiar le permitió ir construyendo una colección única. Donó más de 300 piezas al San Pío V. Joan de Joanes, Rubalta, Murillo, Sorolla, Zuloaga, Rusiñol... «Siempre hay un gusto personal, porque eso es inevitable, aunque uno quiera llenar los vacíos», comentaba Orts a EL MUNDO.

Felipe Garín explica que se pierde «una de las figuras más importantes de la cultura en España». Su donación, afirma, «es una de las más importantes y extensas que se han hecho nunca; un acto de enorme generosidad, lo donó casi todo». Sobre todas esas obras, el propio Orts dijo: «Nunca las he considerado como mías. Era un depósito». Un depósito que cedió a los valencianos de hoy y que confiaba preservaran los del futuro. Ahora toca que la ciudad le devuelva todo ese cariño. Demostrándolo con las palabras calladas que él mencionaba al principio. También, por qué no, en voz alta.

Pere Maria Orts nació en Valencia el 5 de julio 1921 y falleció en la misma ciudad el 26 de febrero de 2015.

Un sabio de otro mundo

RICARD BELLVESER

Unía Pere Maria Orts, a su carácter discreto, un trasfondo solemne. Iba a las sesiones de la Academia Valenciana de la Lengua, con su pelo en tupé que desvelaba una última coquetería, que remataba con una boina negra campesina. Vestía siempre de negro, camisa blanca y corbata de luto.

No era hablador, apenas susurrante, y eso le concedía una gran autoridad cuando pedía la palabra, porque todos sabíamos que si iba a intervenir era porque tenía algo enjundioso que decir. El resto del tiempo callaba.

Historiador de lo pequeño, principalmente de Benidorm y su entorno, también de la Senyera, vivía en su casa de la calle de Jorquet Juan, en uno de los edificios

más bonitos de la ciudad, frente al Mercado de Colón, en el que ocupaba varios pisos por los que repartía su impresionante colección de arte. Y sin teléfono ni elemento tecnológico que le distrajera. En una ocasión que aceptó ser jurado de unos premios literarios, hacerle llegar las cajas con los manuscritos y después convocarle a él para las reuniones, fue de una laboriosidad exagerada, propia de un tempo de vida de otro siglo.

Tenía la amabilidad de los inteligentes, a veces la sequedad de los sabios, la cortesía de los bien criados y la buena crianza de los cortesanos. Se refugiaba en sí mismo para defenderse de un mundo que empezaba a extrañarle, porque representaba unos mo-

dos en los que no participaba y que se había negado a hacer suyos.

Su memoria guardaba datos certeros y su inteligencia le había enseñado a interpretarlos. Era un sabio de otro mundo, de otro tiempo, del elogio de la memoria y el sosiego. Pero eso no le convertía en pasivo. Hace poco sugirió un nuevo modo de entender las entrañas del Compromiso de Caspe, con tanto brío, que propició respuestas en el ámbito universitario que aún coleean. Poseía en esto una gran originalidad.

Hace unos años decidió donar su colección de arte, pinturas, cerámicas, esculturas, alfombras, tapices, cálices y bargueños, al Museo de Bellas Artes, más de 230 obras en total, 12.000 libros que fueron, y allí siguen, a la Biblioteca Valenciana, entre ellos 13 incunables, y documentación valiosísima que destinó al Archivo del Reyno. Desde ese día su casa, vacía de Tizianos, Canalettos, Juan de Juanes... adquirió un aire fantasmal pródromo del final. Tan apenas

abrió las ventanas, y se volvió reservado por no pasear por salas con las paredes vacías.

Era un valenciano culto, un valencianista sereno y comprometido, que carecía de la furia del apasionado, emoción que había sustituido por la convicción del estudioso. Leía a todas horas y participaba a los demás de sus hallazgos. Con él se va una forma de ser que ya sólo él representaba.

Tenía 94 años, luego la muerte no le ha podido sorprender. En todo caso, aliviar. No la tenía, y así me lo confesó con absoluta serenidad. La Academia Valenciana de la Lengua y la sociedad valenciana es hoy un poco más pobre sin él, y muchísimo más rica con sus aportaciones. Pere Maria había recibido los más importantes reconocimientos, como el ser hijo adoptivo de Benidorm y predilecto de Valencia ciudad de la que tiene su medalla de oro, Premio de Honor de las Letras Valencianas y Alta distinción de la Generalidad... En fin, ha podido presenciar, en vida, cuánto se le quería.

Un veí és retingut a Castelló per parlar valencià

Nova vulneració de drets lingüístics a Castelló. Un conductor és retingut després d'una infracció de trànsit per agents de la policia nacional que li neguen la possibilitat d'expressar-se en valencià, segons denuncia Compromís

Un nou incident relacionat amb la vulneració dels dret a expressar-se en valencià ha tingut lloc a la ciutat de Castelló, segons han informat fonts de Compromís.

Així, J.A.S. veí de la capital de La Plana, va estar retingut el passat dimarts per una patrulla d'agents de la Policia Nacional, dins del casc urbà de Castelló, després d'haver comés una lleu infracció de trànsit per excés de velocitat.

“Quan els agents s'han dirigit a ell per identificar-lo, li han negat la possibilitat d'expressar-se en valencià. Davant la insistència del ciutadà, amb males formes, els agents l'han comminat a parlar en castellà, cosa a la qual J.A.S s'ha negat, defensant el seu legítim dret a usar de la seua llengua”, expliquen les mateixes fonts.

Davant aquesta postura –legítima-, els agents han trucat a una altra patrulla perquè traduïra al ciutadà, però “amb un menyspreu i una manca de sensibilitat tal, que ha dut al veí a sentir-se humiliat i a plantejar-se la possibilitat de presentar una queixa contra els agents de l'ordre”.

Aquest diari ha pogut saber que la víctima d'aquest nou cas de vulneració del drets lingüístics té intenció de denunciar el cas davant el Síndic de Greuges.

Segons han subratllat fonts de Compromís per Castelló, “en ple segle XXI, un atemptat contra la llibertat d'expressió, contra la llibertat lingüística com aquest, és un fet denunciabile i reprobable, que no ajuda gaire a la normalització de la nostra llengua en el nostre País”.

L'any passat es registraren un total de 14 casos de vulneració de drets lingüístics, 9 d'ells individuals i

---

5 col·lectius. Pel que fa la vulneració de drets individuals, en l'informe presentat per la Plataforma pels Drets Lingüístics al País Valencià (PDL-PV) figuraven l'anomenat cas Xirivella, en què la comissaria de Xirivella es negà a atendre una dona en valencià i demanà un intèrpret; el cas Benirredrà, on un grup de joves que es disposaven a participar a la Trobada d'Escoles en Valencià de la Safor-Valldigna foren agredits per un grup de persones que havien organitzat una concentració en contra de la Trobada amb l'agravant que l'Ajuntament de Benirredrà havia demanat a la Delegació del Govern que no autoritzara aquesta concentració; o el cas Fontcalent, don un funcionari de la presó de Fontcalent amenaçà una professora per haver parlat en valencià. També el cas Crevillent de negació d'assistència sanitària per discriminació lingüística en el qual l'Audiència Provincial d'Alacant va ordenar al Jutjat d'Instrucció d'Elx admetre i investigar la denúncia per delicte formulada per un veí de Crevillent que havia anat al servei d'urgències del Centre de Salut de Crevillent i no va ser atés pel metge de guàrdia, per parlar en valencià.

El valencià i la dreta

Estos dies en què el tema de la llengua dels valencians ha tornat amb força als mitjans de comunicació, sobretot per la patètica intervenció de l'alcaldeessa de València en la Crida fallera i la no menys destrellatada intenció de fer una llei de símbols contrària a qualsevol norma acadèmica i cultural seriosa, voldria recordar (especialment a aquells que ideològicament es senten més pròxims a la dreta) com les accions i paraules i intencions d'alcaldeesses i parlamentaris populars no ha estat històricament la que per desgràcia ara podem contemplar.

Ja fa anys, en 1879, un parlamentari carlí i conservador fins la medul·la òssia demanava en el parlament espanyol que el valencià entrara als plans d'estudis dels centres docents. Era Polo y Peyrolon, catedràtic de l'Institut d'Ensenyament Mitjà de València i aragonès d'origen malgrat haver nascut a la província de Conca.

No en fa tants, un dels polítics més rigorosos i rellevants del segle XX valencià, Lluís Lúcia, no solament es manifestava en valencià sinó que exigia que la nostra llengua tingués un estatus jurídic i docent com li corresponia. Com ens recordava, fa unes setmanes, un altre "homenot" valencià, D. Pere Mª Orts, son pare militant del partit de Lúcia era un dels que la llengua i la denominació País Valencià emprava habitualment. També, dintre l'espectre conservador valencià cal incloure un destacat usuari de la llengua, Martí Domínguez, qui amb el seu crit en defensa dels autèntics interessos valencians va sacrificar el seu futur professional però va esdevenir exemple del compromís amb una identitat i un idioma.

¿Què ha passat perquè eixos exemples s'hagen malbaratat pels que ara s'adjectiven de dretes? Crec, en primer lloc, que molts dels que no tenen consciència clara del ser i sentir d'una llengua i un poble no es guien per ideologia sinó per un interès bastard i innoble. Un interès que els porta a vendre's en funció del seu espuri estatus personal més que no en favor de la col·lectivitat i el convenient per una comunitat.

En segon lloc, deixant a banda les gents que des de la seua bona fe pensen que defensen una personalitat sense la més mínima introspecció crítica; en segon lloc dic, els dirigents que ara propicien postures acientífiques i immorals són uns inconscients en intentar per un grapat de vots (crec que miserable) dividir i enfrontar la societat valenciana deixant-la cada dia més esclafada i sense ressorts actius. Una societat, la valenciana, que abans de les polèmiques (caldría millor dir pseudopolítiques) lingüístiques era capdavantera ha esdevingut un marasme on la corrupció, la fanfarroneria i les accions caciquils semblen norma.

El desori i la confusió no deuen ser patrimoni d'una dreta conscient i responsable, ni històricament ni

---

per ideologia. Però el que cal preguntar-se és si l'autoanomenada dreta valenciana sap el que és ser responsable i conscient. Si sap que aquells que en el passat han definit un espai ideològic des de la responsabilitat i la dignitat no podrien avaluar les posicions irresponsables dels que ara es diuen els seus seguidors. ¿Seguidors de què i de qui? Probablement només són seguidors dels inconfessables interessos seus i d'uns obscurs personatges que els mouen con titelles.

Jesús Huguet

Secretari del Consell Valencià de Cultura

[Vídeo] El PP rebutja els homenatges a Ovidi Montllor per 'catalanista'

'Nosaltres li diem que la nostra Llei de senyes d'identitat diu que la nostra terra és la Comunitat i la nostra bandera té blau'

Els vots contraris del PP, amb majoria absoluta, han rebutjat aquest dijous a les Corts una proposició no de llei impulsada per Esquerra Unida (EUPV), amb suport de la resta de l'oposició, per declarar 2015 Any Ovidi Montllor i instar el govern valencià a donar suport de manera activa a les iniciatives per recordar el cantant en el 20è aniversari de la seua mort. La proposició també instava el govern valencià a atorgar al cantant, a títol pòstum, la distinció al mèrit cultural. Els populars han justificat el seu rebuig en què l'any 1994 Ovidi Montllor ja va rebre l'Alta Distinció de la Generalitat Valenciana i han assenyalat que darrere de la PNL hi ha la idea dels Països Catalans.

Durant la defensa de la PNL, el diputat d'EUPV Lluís Torró ha recordat la trajectòria artística d'Ovidi Montllor i el seu caràcter de lluitador per les llibertats. Torró ha dit que "abans de marxar de vacances" moltes institucions com la Generalitat el varen reconèixer "commoguts" per la seua malaltia "en un intent de recorreir amb alguns gestos l'injust tractament que havia rebut amb la democràcia, quan algunes veus crítiques destorbaven".

"Ara es tracta d'anar més enllà", ha dit Torró, "i de promoure socialment la seua figura socialment i reconèixer-la institucionalment". En aquest sentit, ha exposat la proposició per declarar 2015 Any Ovidi Montllor i instar el govern valencià a donar suport de manera activa a aquelles iniciatives que surtin de la societat civil, institucions i entitats públiques per recordar el cantant.

Tots els grups de l'oposició s'hi han sumat a la iniciativa. El diputat

de Compromís Josep Maria Pañella ha remarcat que l'Ovidi va ser una figura "cabdal" durant la Transició política valenciana i ha criticat que el PP "vulga tancar-lo a la cambra fosca" per la seua postura política. Així mateix Pañella ha dit que els populars "porten habitualment aquesta postura de tancar a la cambra fosca aquells que no coincideixen amb la seua manera de pensar". El diputat ha citat igualment Fuster, Estellés o Joan Francesc Mira, dels qui ha dit que "haurien de ser referents culturals que il·luminaren el camí".

El diputat del PSPV-PSOE Juan Soto al seu torn ha mostrat el suport "entusiasta" del seu partit. Soto ha lamentat que "la realitat i la realitat oficial no tinguen res a veure" i ha afegit que l'Observatori que crearà la Llei de senyes d'identitat valenciana "condemnarà Ovidi per roig i catalanista però es posarà de perfil mentre Rita Barberá destrossa el valencià".

El PP clama "Som valencians, mai catalans"

La diputada del PP encarregada d'explicar el vot en contra, Mayte Parra, ha dit no entendre la proposta atès que l'any 1994 la Generalitat Valenciana ja va atorgar l'Alta Distinció a l'Ovidi Montllor i s'ha demanat que hi ha al darrere d'aquesta PNL. Parra ha afegit que "si tant volen defensar la identitat per què ahir varen votar tots vostès en contra de la Llei de senyes d'identitat?".

El diputat d'EUPV Lluís Torró li ha respost que darrere tan sols hi ha la seua formació i ha assenyalat que es demana la Distinció al mèrit cultural perquè en el seu moment se li va distingir per raons de caire cívic. "Ara demanem que es reconega la seua aportació cultural perquè ara està més viu que al 1994, perquè ara hi ha molta gent al carrer que el reclama per seguir poder fent cultura al nostre país", ha dit.

La diputada del PP ha replicat que al darrere de la proposta hi ha la idea dels Països Catalans i ha mostrat un cartell amb un dels actes d'homenatge a Ovidi Montllor que compta amb un mapa dels Països Catalans per manifestar el rebuig dels populars a la proposta. "Nosaltres no trencarem la baralla perquè no jugarrem als designis que ens diuen els catalans", ha remarcat.

Finalment Parra ha citat una cançó de l'Ovidi on diu 'Tinc senyera on blau no n'hi ha, dic ben parle català a la manera de València'. Amb un gran enrenou a la sala, Parra ha continuat: "Nosaltres li diem que la nostra Llei de senyes d'identitat, que vostès no van recolzar, diu que la nostra terra és la Comunitat, la nostra llengua és el valencià i la nostra bandera té blau. Perquè som valencians i mai catalans". A continuació s'ha votat la PNL amb el resultat de 34 vots a favor i 46 en contra.

¿Quí se burla de la llengua valenciana?

ENRIC ESTEVE I FERNANDO MILLÁN

PRESIDENT I VICEPRESIDENT DE LO RAT PENAT

Quí se burla diàriament de la llengua valenciana? ¿Quí intenta destruir-la en benefici dels interessos del nacionalisme català? ¿Quí ha fet deixació de la seua valenciana declarada per a passar-se al bando dels enemics de la llengua valenciana?

Ningú ignora en el Regne de València, en la Comunitat Valenciana, i nos agradaria creure que en tota Espanya, la batalla que València està lliurant en la defensa de les seues senyes d'identitat. Una batalla que si ya és difícil en el camp de l'història, perquè l'universitat està en mans dels qui tracten de negar-la, si ya és difícil en el camp de la cultura perquè la moda exigix ballar al ritme que marquen els tambors catalanistes, adquirix característiques èpiques quan de la defensa de la llengua valenciana es tracta.

Una batalla sense descans perquè el catalanisme de dins i de fora ha fixat en ella l'objectiu de la seua primera victòria. La primera línia de combat se situa en l'ensenyança primària. Controlats i conduïts certs mestres per una propaganda pseudocientífica que insistix en la falsa unitat de la llengua catalana (no existix el valencià), despreciant la realitat històrica que nos parla d'una llengua culta que Sant Vicent Ferrer utilisà en els seus sermons en la segona mitat del segle XIV, olvidant que la primera llengua romanç que s'utilisà per a traduir la Bíblia al llenguatge que parlava el poble fon la llengua valenciana en la ploma de Bonifaci Ferrer, propaguen la mentira.

Estos falsos progressistes pseudocientífics, s'atreixen i tenen la gosadia de calificar de català el valencià que utilisaren tots els clàssics del segle XV valencià: Ausias March, Joanot Martorell, Roïç de Corella, Jordi de Sant Jordi, Jaume Roig, Isabel de Villena... —açò volem dir-ho per a coneixement d'algun neci de les bancades de l'autotitulada esquerra radical de les Corts Valencianes—, i els nostres chiquets reben en l'escola, des dels primers passos en la llectura i en la parla, el message de la llengua catalana.

I és per a vore les llàgrimes dels yayos, dels pares... quan reben per resposta, al rectificar en la casa l'expressió incorrecta de la llengua que durant segles ha segut de la dels seus majors, el menyspreu dels seus sers més volguts, que posen per davant lo que els ensenyen els mestres en l'escola... ¿Qué sabrà vosté!

La famia difícilment assumible pels que valen-

la casta catalanista, que són els que més l'ataquen, de parlar de burla a la llengua valenciana?

¿Pero quan, en quin moment de l'història des del segle V, en que s'inicien les llengües naixcudes d'un llatí en descomposició que se van transformant en les llengües romanç pròpies dels diferents regnes naixcuts en l'Edat Mija, s'ha dit que en el Regne de València se parlava català?

A soles l'oportunisme polític dels que s'autoproclamaven progressistes durant els últims anys de la Dictadura i la Transició va permetre fer-ho.

Abans, en la Renaixença, segle XIX, Constantí Llombart i Teodor Llorente, en conèixer les intencions de l'imperialisme català, havien despreciat l'unitat de la llengua. Com ho feren en el segle XX, Vicent Blasco Ibañez i Lluís Lucia, líders dels dos grans partits majoritaris valencians, els republicans del PURA, i els democristians de la Dreta Regional Valenciana. Els dos partits s'enfrontaren units a qualsevol ingerència externa, fins a conseguir fer desaparèixer de València qualsevol signe de catalanisme. 'La lepra catalana...'

Ni tan sols Fausti Barberà, l'iniciador del nacionalisme valencià modern, s'atreix a recolzar l'unitat de la llengua.

L'universitat és hui, per a la nostra desgràcia, l'espai més recalitrant d'un catalanisme polític

que no pot oferir cap base científica per a les seues afirmacions. No pot oferir-la en el camp de l'història perquè no té arguments per a recolzar-la. Des del Compromís de Casp, els destins de València i Catalunya quedaren separats, i cadascú dels territoris, com afirma l'historiador català Reglà, va seguir el seu camí. Un camí que els

enfrontà quan els interessos econòmics ho demanaren. Quan els valencians reclamaren el lliure comerç per a vendre en l'estranger els seus productes, i els catalans exigiren el proteccionisme per a la seua producció industrial.

Tampoc en el camp de la cultura popular poden aportar arguments, perquè són evidents les diferències. En la música, en les danses, en les diferents formes de cantar, en els jocs, en les festes, en la gastronomia..., diferències que haurien de ser suficients per a qualsevol persona amant de la veritat.

Se refugien com a únic argument en la llengua, en l'aportació comuna que a partir del segle XIII reben les dos llengües romanç d'un tronc comú que és la llengua d'Oc. Pero obliden que abans d'eixa aportació, el romanç valencià ja existia, tant en la

BIBLIOTECA FERRERES DE L'ESCOLA ROMANICA

EPISTOLARI LLORENTE

VOLUM II

CARTES DE LLEVANTINS

manana únicament assumible pels que volen lluitar pel valencià, per la llengua que durant segles ha segut el seu mig d'expressió.

L'ensenyança secundària ocupa el següent lloc, en el dispositiu creat per l'or català i la supina ignorància dels polítics valencians, en la llabor catalanista. Els nostres jóvens de 14, 15, 16, 17 anys, han d'assumir, si volen arribar a l'universitat, si volen aprovar el curs, el valencià 'normalitzat'; ridícul eufemisme utilitzat per totes les conselleries d'educació per a ocultar una realitat sagnant: la suplantació de la llengua valenciana per la llengua catalana a nivell oficial.

¿I encara tenen el gran cinisme, els membres de

aportació, el romanç valencià ja existia, tant en la València visigoda, com en la València musulmana, ens els nucleus mossàraps, com ha demostrat científicament el Dr. Peñarrocha, i en el conjunt de la població no il·lustrada que mai tingué a l'àrap com a llengua pròpia.

I nos agrada recordar el primer dels arguments que ignora igualment una universitat allunyada de la realitat del seu poble. Les llengües les forgen els pobles, mai les creen els lingüistes.

Pregunten els pseudocientífics als ciutadans de la Comunitat Valenciana i sabran la seua opinió.

Són vostés, els catalanistes valencians, els que se burlen diàriament de la llengua valenciana.

ÒSCAR RUEDA

Celebracions idiomàtiques

El dissabte 21 de febrer fon el Dia Internacional de la Llengua Materna. Encara que aixina va ser proclamat per la UNESCO fa quinze anys, la celebració passa sense pena ni glòria entre uns paisans com els nostres, supostament orgullosos –cada u a la seua discutible manera– de la seua identitat idiomàtica.

És curiosa la seua proximitat temporal en el 3 de març, Dia de la Llengua i Cultura Valencianes; sent francs, una atra efemèrides que, per desgràcia, mai ha eixit dels terrenys del valencianisme cultural i cívic. En part per pur desconeiximent general, en part per miopia política... i en part perque, com la llengua valenciana 'no existix' per ad alguns autoerigits 'defensors de l'idioma', no és menester que hi haja cap dia concret en que es celebre la seua existència... Aixina nos va.

Entre una i atra data, resorgia en les pàgines dels diaris l'enèsim anunci de que els títuls i ensenyances idiomàtiques de Lo Rat Penat i la RACV «tornaran a ser reconeguts» (encara no sabem en quins tèrmens, ni en quina solidea futura). Este reconeiximent, no per just i necessari deixa d'aplegar enormement tart, ni és encara suficient per a lo que el valencianisme idiomàtic reivindica en força, i reclama a les formacions polítiques que es presenten a les pròximes eleccions: el ple reconeiximent oficial, a tots els nivells, de les Normes de la RACV, de les populars Normes d'El Puig, per a que cada valencià trie lliurement en quin sistema llingüístic desija desenrollar la seua pròpia personalitat llingüística.

Una solució transitòria 'a la noruega' –la cooficialitat de la normativa valenciana de la RACV i la catalana del IEC-AVL–, encara que no és l'ideal, i sé que no és ben vista per alguns companyers de fatigues valencianistes, tindria la virtut superior d'una acció que dona drets a qui els mereixem i no els tenim, pero no els lleva a qui els adquirí en algun moment. I deixa la resolució del conflicte fòra de la discussió política per a que la capacitat de les respectives masses socials, una volta assegurada igualtat de tracte econòmic i de difusió per part de l'administració (qüestió capital per a entrar al joc), permeta a la societat valenciana, lliure de pressions, de mordacesseudocientífiques i d'amenaças sectàries, decidir el seu propi futur llingüístic.

Un escenari que horrorisa als que, incapaços (¿no poden o no volen?) de defendre el nom i entitat de la llengua valenciana ni de resoldre el conflicte llingüístic a través de la AVL, saben que la simple difusió normal i sense dirigismes de la sana doctrina de la RACV en aules, televisions i internet els portaria a l'irrellevància social. De moment, cada volta més grups socials i culturals –els últims, la Curva Nord del València CF, a qui gustosament rebérem en la RACV el passat dimecres– s'apunten a la valencianitat llingüística. És el nostre dret. En la pau i la paraula, exigim-lo.

Fallece Pere Maria Orts, el gran mecenas de la cultura valenciana

MIKEL LABASTIDA

El historiador e investigador donó más de 300 obras de arte al San Pío V y 11.000 volúmenes a la Biblioteca

VALENCIA. No pidió nada a cambio de la donación que realizó al San Pío V en 2004. Ni dinero, ni títulos, ni siquiera una sala con su nombre. A Pere Maria Orts le espantaba el protagonismo excesivo y la petulancia. El sólo quería que todos los valencianos pudieran disfrutar de las piezas que había comenzado a coleccionar casi por tradición familiar, porque en su casa se hablaba de arte y se apoyaba económicamente a algunos autores para que pudieran desarrollar su carrera.

También desde muy pronto mostró su carácter altruista. Las primeras obras que compró las regaló a la parroquia de Benidorm, localidad a la que estaba muy unido por su familia paterna y de la que era hijo adoptivo y cronista oficial. Años después cuando la Generalitat le otorgó el premio de las Letras Valencianas destinó el dinero a adquirir un lienzo de Palomino que el Museo de Bellas Artes de Valencia tenía pendiente de pago y que sus propietarios iban a retirar. La única condición que puso al regalar su valioso legado en 2004 era que jamás saliese de Valencia y que nunca se expusiese en ningún otro lugar que no fuera el San Pío V. Obras de Sorolla, Rusiñol o Muñoz Degraín llegaron de este modo a la pinacoteca de la mano del que ha sido en los últimos años el gran mecenas de la cultura valenciana.

Historiador, filántropo, investigador y miembro de la Acadèmia Valenciana de la Llengua Pere Maria Orts i Bosch falleció ayer en Valencia a los 93 años después de estar varias semanas ingresado por problemas de salud, según confirmaron desde la AVL, a la que pertenecía desde su fundación y que recopiló algunos de sus trabajos sobre diferentes aspectos, como el dedicado a la historia de la nobleza valenciana, los dictámenes sobre la heráldica y los

Fue miembro de la Acadèmia Valenciana de la Llengua desde su fundación

pasajes relativos a la historia del Reino de Valencia. Fue autor de títulos como 'Una imagen de la Virgen en Benidorm', 'L'Institució Bernat de Sarría i la Carta de Poblament de Benidorm' o 'Historia de la Senyera al País Valencià'.

Las condolencias no tardaron en solaparse por parte de instituciones como la Generalitat o el Ayuntamiento o de la asociación de amigos del San Pío V y todos coincidían en señalar sus generosos gestos que han contribuido a engrandecer la cultura y el patrimonio valenciano. El funeral se celebra hoy a las 18 horas en el tanatorio municipal de Valencia.

Orts nació el 5 de julio de 1921. Cursó sus primeros estudios en el Real Colegio de las Escuelas Pías de Valencia y se licenció en Derecho en la Universitat de Valencia en 1945. Pero su verdadera vocación más que las leyes fueron la historia, las letras y el arte. Y basándose en estas aficiones fue reuniendo una de las colecciones más valiosas del territorio español y la iba enriqueciendo no basándose en sus gustos personales, sino en las necesidades de las instituciones de la Comunitat. «El gusto personal siempre existe, pero en todo momento he tenido en cuenta las lagunas que había en las pinacotecas y bibliotecas valencianas. He consultado a especialistas, pero teniendo claro desde el principio las obras que interesaban a nuestro patrimonio. Por ejemplo, si me atraía comprar un libro valioso, iba a las bibliotecas valencianas más importantes y me enteraba de si tenían o no ejemplares de ese título», aseguraba en una entrevista a este diario. ¿Y si ya hubiera algún libro?, le preguntaba el periodista Rafa Mari. «Entonces no lo compraba. Yo he intentado siempre llenar huecos», aseguraba.

Así se gestó su colección, que empezó a coger fuerza en los años 50, se reforzó en los 70 con la adquisición de algunas de las mejores piezas y se convirtió en irreplicable. «Hoy en día habría sido imposible hacerla, porque los precios se han desbaratado», confesaba.

Atesoro más de 300 piezas, datadas entre el siglo XV hasta la primera mitad del siglo XX. El arte contemporáneo no le interesaba. Se esforzaba por entenderlo, decía, pero no siempre lo conseguía. Él quería que le agradasen todas las piezas de algunos autores modernos, pero le resultaba imposible. No le importaba reconocerlo.

Cuando su colección se completó la entregó al destinatario en el que siempre había estado pensando: el pueblo valenciano.

«No es necesario que me den más reconocimientos. Hice lo que pude. Yo soy soltero, mis sobrinos están bien económicamente y tuve la suerte de poder tomar esta decisión. Al piso de abajo, en mi casa, donde estaban las obras donadas, no he vuel-

to a bajar en diez años», señaló Orts cuando le entregaron la Medalla al Mérito en las Bellas Artes.

En el San Pío recalaron 229 cuadros, tres tapices, diez esculturas, 69 piezas de cerámica, vidrio y orfebrería, así como muebles de siglos pasados. Obras de Joan de Joanes, Macip, Vicente López, Mir, Rusiñol, Fillol, Muñoz Degraín, Sorolla o Zuloaga desembarcaron en el Bellas Artes de la mano de Pere Maria Orts.

Las aportaciones que la colección

del historiador hacia a un mejor conocimiento de la pintura valenciana del XIX fueron notables. Descubrió algunos Sorollas poco conocidos que casaban bien con títulos de Miguel Parra, Parra Piquer, Navarro Llorens, Peris Brell o de Ricardo Verde. En el legado de Orts destacaba la importancia de las obras de tema paisajístico, con ejemplos de Anglada Camarasa, Joaquín Mir, Santiago Rusiñol, Benjamín Palencia o Zuloaga.

Al margen de las pinturas la donación

incluía tres grandes tapices, dos flamencos del siglo XVII y uno francés de finales del XVII y principios del siglo XVIII. Entre los objetos, platos de la Compañía de Indias de mediados del siglo XVII, relojes y jarrones. Y muebles, como una mesa escritorio estilo Carlos IV.

En el Monasterio de San Miguel de los Reyes depositó su biblioteca particular, en la que destacaba su interés por la historia de: pueblo valenciano y por la recuperación del

Reconocimiento. El artista entrega su colección de arte al San Pío V. En la foto, el propio Orts. (Foto: J. DOMAN TORRES)

Santiago Grisolia
Presidente del Consell de Cultura
«Fue un defensor de la cultura y lo hizo con generosidad y elegancia. Era muy pragmático y le vamos a echar mucho de menos»

Román de la Calle
Presidente Academia de BAAA
«La donación que realizó quedará como un hito en la historia de la Comunitat. Siempre mostró su amor por la cultura y la lengua»

Felipe Garín
Director del Consorcio de Museos
«Era un gran coleccionista, de gustos muy depurados. Fue muy generoso con los valencianos y es todo un ejemplo de honestidad»

patrimoni bibliogràfic, que le lleu a adquirir exemplars únics y de gran interès. La donación estubo formada por unos 11.000 volumenes, entre los que destacan 13 incunables y alrededor de 1.000 publicaciones impresas entre los siglos XVI y XVIII, además de muchas otras del siglo XIX. En el fondo sobresalía una muestra importante de títulos sobre heráldica y genealogía.

Su último 'regalo público' fue al Ayuntamiento de Valencia, al que donó su colección de muebles antiguos para que fueran exhibidos en el Museo de la Ciudad y que recogía principalmente piezas de finales del XIX y principios del XX.

Ramon Ferrer, presidente de la AVL, destacaba ayer su contribución fundamental para los conociemien-

tos de la cultura del pueblo. «Nos deja el mejor ejemplo de amor por la lengua y por la cultura del pueblo valenciano», indicó.

Esta generosidad le fue devuelta con múltiples reconocimientos como el Premio de Honor de las Letras Valencianas, fue Académico de Honor de la Real Academia de San Carlos, se le nombró Hijo predilecto y recibió la Medalla de Oro de la Ciudad de Valencia, se le otorgó la Alta Distinción de la Generalitat Valenciana, era miembro del Patronato del San Pio V, era académico y presidente de la Comisión de Textos Religiosos de la Academia Valenciana de la Lengua y vocal del Consell de Biblioteques de la Conselleria de Educación, entre otras distinciones y cargos.

RAMON FERRER
PRESIDENT DE LA ACADEMIA VALENCIANA DE LA LENGUA

GRÀCIES

L' autoritat, en el sentit més ampli i noble, no s' imposa, es reconeix. En el dret romà es reconeixia l' autoritat a aquella persona que tenia capacitat moral per a emetre una opinió qualificada sobre una decisió. En Pere Maria Orts, com a bon jurista, era sabedor del seu significat.

Els pobles sovint reconeixen l' autoritat en detalls anecdòtics. Els valencians, per exemple, fem servir el tractament de cortesia que s' anteposava als noms propis de persona. Així, en referir-nos al patriarca de la Renaixença, fem servir en Teodor Llorente, o si fem menció del gran bibliòfil valencià, parlem d'en Nicolau Primitiu. Potser siga una reminiscència del gran afecte que tribuem al rei en Jaume. En Pere Maria Orts es va guanyar per mèrits propis este tractament que il·lustrava el reconeixement que mereixia la seua

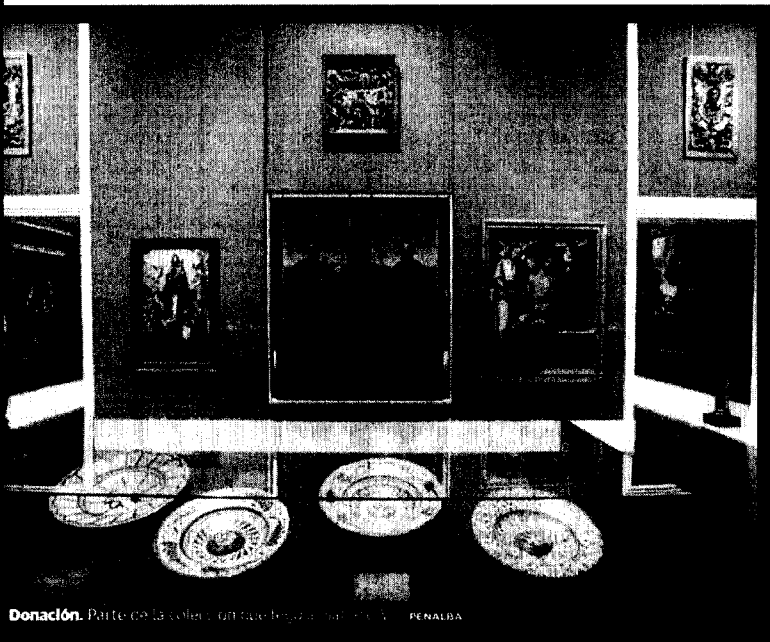
persona als ulls dels seus compatriotes.

L' Acadèmia Valenciana de la Lengua ha tingut el privilegi de poder comptar amb ell entre els seus membres. Home discret i treballador, no aviesat a les noves tecnologies, aportava els seus vastíssims coneixements en lexicografia o toponímia en unes humils i artesanals fitxes manuscrites o mecanografiades. No acostumava a prendre la paraula en les reunions del Ple, però quan ho feia, un silenci espontani envaïa la sala. Potser era la manera amb la qual els acadèmics mostràvem el respecte i l' autoritat que mereixien les seues savies paraules.

El seu compromís amb el poble valencià li feu interessar-se des de ben jove pels nostre orígens. L' any 2006 l' AVL li va tindre un senzill homenatge publicant una recopilació dels seus estudis titulada amb encert Per la memòria històrica

dels valencians. L' altruisme i la generositat d'en Pere Maria Orts es posà de manifest en l' extraordinària donació al Museu de Belles Arts de València de més de dos-cents valuosos peces. També és digna d' elogi la donació de llibres i documents a la Biblioteca Valenciana i a l' Arxiu del Regne. Però allò que l' acredita principalment com un patriota és la fidelitat al valencià, com deia amb encert en Martí Domínguez: «la llengua és a la pàtria lo que a la terra els arbres».

En efecte, en Pere Maria sempre es va sentir orgullós de parlar la nostra llengua, l' ennoblia amb les seues encertades paraules i la dignificava en els seus escrits. Des del primer moment en que es va crear l' Acadèmia Valenciana de la Lengua va apostar per la institució normativa oficial del valencià. Discretament, sense donar-se importància, l' enriquia amb les seues valuosos aportacions. I es va fer mereixedor del respecte i l' afecte dels seus col·legues i de tots els treballadors de l' AVL. En nom de tots ells - i permeteu-me la llicència de fer-ho també en nom de tots els valencians que estimen la llengua i la cultura valencianes - gràcies. Descanse en pau en Pere Maria Orts i Bosch.

Donación. Parte de la colección que forma parte de la AVL. PENALBA

Jesús Huguet

Secretario del Consejo de Cultura
«Fue un hombre muy crítico, tanto con la derecha como con la izquierda. Era un erudito, el gran mecenas para los valencianos»

José Gómez Frachina

El conservador del San Pio V
«Se dedicó a comprar aquellas piezas que sabía que completaban el museo. Nunca busco ningún tipo de reconocimiento»

Alberto Fabra

Presidente de la Generalitat
«Su donación contribuyó de manera decisiva a enriquecer el patrimonio artístico de todos los valencianos»

María José Català

Consellera de Cultura
«Es uno de los más grandes mecenas de la Comunitat Valenciana ya que donó un valioso patrimonio cultural a todos los ciudadanos»

Mayrén Beneyto

Encarregada de Cultura
«Su recuerdo estará presente en el Museo de la Ciudad, con los magníficos muebles que donó para poder ser admirados por todos»

Fabra: «La Ley de Señas de Identidad es la más importante de la legislatura»

J. G. G. VALENCIA

■ Con la que está cayendo, el jefe del Consell, Alberto Fabra, no tiene dudas. Ayer reprochó al portavoz de EU, Ignacio Blanco, que de las 30 leyes que el Consell ha presentado en la legislatura, se han opuesto a todas salvo una. Sin embargo, en «la más importante de todas —enfaticó—, la de hablar de

lo nuestro, de las señas de identidad, ustedes, como siempre, en la barrera». Un día después del debate de totalidad de la ley de Señas de Identidad, en el que la oposición exigió la devolución del texto al Consell por entender que «divide» a los valencianos, Fabra les recriminó que «no han querido trabajar» pese a que «es lo nues-

tro, es lo que tenemos que definir a todos los ciudadanos para saber lo que somos y cómo queremos defender lo nuestro».

Para el presidente, EU actúa «como siempre, están mirando para arriba que es lo que les importa y no están mirando de frente a los ciudadanos para poder resolver sus problemas».

DEVEM VIGILAR I CONTROLAR LA CORRUPCIÓ

J. Leonardo Giménez

Les frases que apunte a continuació les hem pogudes haver dir o haver sentit dir qualsevol valenciano-parlant: «Devem obeir els pares», «El teu amic Batiste no s'ha quedat molt bé de l'operació, deus anar a vore'l, encara que la vostra relació no era molt bona últimament», «Els governants deuen escoltar més la ciutadania», «La gent jove devia escoltar més els majors». L'ús de del verb «deure» en perífrasi d'obligació de sentit moral i altres deu ser més vell que les *Homilies d'Organyà* i tan valenciana com el Palmeral d'Elx, el Penyagolosa o l'arròs bomba; i els i les valenciano-parlants usem eixa construcció amb el significat ètic mencionat ara i sempre, entenent per sempre, des que es parla valencià-català o viceversa. Una mi-

radeta al document citat, *Homilies d'Organyà*, on diu que «Devem clamar mercé, de dia i de nit», aclaria que no es tracta de cap barbarisme saineter. Però heus ací que al fonamentalisme lingüístic, que ha informat (i encara informa), en bona mesura el valencià de llibre, no li ha fet mai gràcia eixa construcció amb el referit valor semàntic, per una suposada ambigüitat i col·lisió amb la perífrasi de probabilitat, «Deu haver vingut la meua néta, perquè està tot rebolicat». Romanços. Els contextos sempre aclarien els significats. El *motiu* real del bandejament del verb «deure» més infinitiu en sentit d'obligació moral va ser bandejat pel postfabrisme centralista perquè a Barcelona i a les redors és viu actualment. I tot això, a pesar que el Diccionari de

Por el Estado valenciano

Víctor Baeta

► Respondiendo a la demanda de la nación —la única legal— con sus lamentos resonando en las plazas del 15M, el patriota **Pablo Iglesias** nos invita a soñar con una nueva España que renazca fortalecida en un nuevo amanecer. Los regeneracionistas españoles, como él o como **Cánovas del Castillo**, aparecen cuando el hedor de la nación enferma se hace insostenible y el tratamiento, a vida o muerte, obliga a que este sea de choque: «Vengo a galvanizar —decía el malagueño— el cadáver político de España». Al igual que la criatura que el audaz personaje de *El moderno Prometeo* de **Mary Shelley** da vida, de la misma manera, España, esa criatura, ese cuerpo de laboratorio, ese invento político con partida de nacimiento como nación un 19 de marzo del 1812, esa construcción artificial, precisa ser galvanizada, de manera periódica, para mantenerla con vida.

Los valencianos en su mayoría se consideran españoles. Se adscriben, con emoción o indiferencia, al Estado de la Nación española. Es comprensible. Si obviamos la fallida propuesta de **Joan Fuster** —¿cómo nos íbamos a embarcar los valencianos en una nave ajena que, para más INRI, no tenía ni velas ni motor?— nadie, con suficiente fuerza telúrica para ser escuchado, como hubiera podido ser **Blasco Ibáñez**, nos ha ofrecido otra alternativa. No hemos tenido otra opción que la de estar adscritos a la nación española surgida en 1812. Por estos lares solo se nos ha aparecido una única nación política avalada con la fuerza de un Estado detrás: la nación española. ¿Acaso los valencianos desde el 29 de junio de 1707 podemos elegir ser otra cosa que —como miembro cosido a un cuerpo extraño— formar parte de la criatura artificial que precisa ser galvanizada para dotarla de existencia vital? ¿Estamos condenados a formar parte de un colectivo que, como Cánovas del Castillo un día espetó: «Son españoles los que no pueden ser otra cosa»?

Ante esta afirmación es obligado preguntarnos: ¿Podemos aspirar a ser, otra cosa, podemos ser, sencillamente, valencianos? ¿Podemos los valencianos *d'Oriola a Vinavòs*, correlato del «Alacant, València i Castelló» que repetía **González Lizondo**, soñar como él lo hizo, en su unitario discurso en el Ateneo Mercantil de Valencia el 17 de febrero de 1994, con la patria valenciana? Cuando ahora nos proponen soñar con un nueva España, pero indefectiblemente vieja conocida, sangrienta, guerracivilista y cainita, ¿podemos soñar los valencianos con la patria valenciana, con una república valenciana próspera, limpia, libre y soberana? ¿Podemos aspirar a tener nuestro Estado para poder hacer o deshacer, para poder aceptar o rechazar, para poder decidir ir o volver, para decidir libremente nuestras dependencias o independencias, para poder, en todo momento, tener la *paella pel mànec*, para tener y conservar, siempre, las llaves de la caja y de la casa?

La respuesta, porque nos conviene y porque ya fuimos un Estado, es afirmativa, es sí. Y cada 9 de octubre todos los valencianos lo recordamos. Y decimos todos, porque además de que ese día *todos* están en la calle en el homenaje al fundador, también todos han de ser llamados a la construcción de este nuestro nuevo Estado. La oferta o trágala que se nos hace de pertenencia al Estado español, que continuamente hay que galvanizar-

lo, a veces a un coste insufrible como fue la descarga de 1936, ya la tenemos. Los partidos valencianos no la discuten, no ven otra perspectiva fuera de ese Estado de la nación española.

Por higiene, por dignidad y por supervivencia hay que poder poner en cuestión esta situación que perdura desde 1707. Hay que sacudirse el propio miedo que nos produce la criatura, temor que nos paraliza políticamente por su simple y sola existencia. Abogo por propuestas electorales que en mayo me permitan votar, a mí y a cualquier valenciano *d'Oriola a Vinavòs*, por el Estado valenciano de la nación valenciana.

El PP rechaza recordar a Ovidi Montllor al grito de «¡Som valencians, mai catalans!»

► El PP rechazó una propuesta de EU que pedía conmemorar el 20.º aniversario de la muerte de Ovidi Montllor de forma que el Consell le otorgara la Distinción al Mérito Cultural y declarara 2015 como año dedicado al artista alcoyano. La popular Maite Parra comenzó señalando que es una «figura indiscutible» del siglo XX y «nadie le puede quitar el mérito que tiene», pero indicó que en 1994 ya se le dio la Alta Distinción, que «engloba todas». «¿Ahora qué quiere?», inquirió, para acabar preguntándose: «¿Qué hay detrás?» No invente «fantasmas», la conminó Lluís Torró (EU), ya que este año «buena parte de la sociedad civil» organiza actos de reconocimiento. Entonces Parra dijo que la Xarxa de casals i ateneus dels Països Catalans ha invitado a organizar actos por el cantante y el PP «no va a jugar a los designios que nos digan los catalanes». Parra aludió a unas palabras del cantautor en las que dijo que tenía una Senyera en la que no hay azul y hablaba catalán a la manera de Valencia, para replicarle que «nuestra tierra es la Comunitat, nuestra lengua el valenciano y nuestra bandera tiene azul», porque «¡som valencians, mai catalans!» «¡Pero qué burra eres, chica!», le soltó el socialista Soto.

Lo Rat Penat: estimat i manipulat

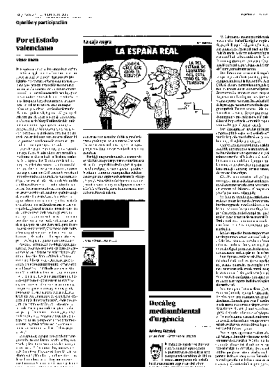
Lluís Maria Mesa

► Un dels primers contactes escrits amb la nostra llengua em ve al pensament gràcies al Rat Penat. Esta institució, més que centenària, em va permetre l'any 1976 obtenir el primer títol del curs de valencià per a infants. Me'l van impartir a l'escola pública del Saler. Mentrimentres molts dels meus companys jugaven al pati. Ara, després d'alguns anys, continue estimant-lo. És el mateix sentiment de generacions de valencians i valencianes que trobaren en les aules de l'entitat un lloc des d'on dependre una llengua tan amenaçada com la nostra. En realitat el Rat s'ha mostrat des de la fundació com un refugi per a tot aquell que necessitava mantindre viva la cultura i la llengua valencianes. Una tasca que ha sigut possible per continu treball dels qui n'han format part. Però també pel fet que s'ha mantingut tradicionalment prop dels sectors conservadors i de la política valenciana. És clar que en més d'una ocasió hi ha hagut enfrontaments i polèmiques. No obstant això, no s'explica tan llarga continuïtat sense el suport de les classes governants. Elles han permès les seues actuacions molt sovint perquè les reivindicacions culturals de l'entitat no passen a un camp polític conflictiu. Ho han aconseguit en moltes ocasions. El fet que l'actual president siga polític del partit governant en suposa un exemple. També ho és que,

quan s'acosten eleccions, les forces conservadores s'arrimen per estimar-lo amb la intenció d'examplar l'electorat.

Una vegada més en 2015 estem amb eixa actitud. Els governants anuncien que s'homologaran els títols de valencià de l'esmentada associació. És clar que esta, per diverses circumstàncies històriques, mai no ha aconseguit des de principis del segle xx ser la gran acadèmia de la llengua valenciana que hem necessitat. Sempre s'ha considerat referent de l'idioma però els seus postulats no han estat unànimement acceptats. No obstant això, el conreu pel valencià ha sigut tan evident que mereix un reconeixement. Ningú pot negar-ho. Tan sols cal, com mana la llei i com practiquen tots els governs que tenen autoritat lingüística, que s'homologue en virtut a la legislació. Qualsevol acadèmia, institut o entitat necessita que el programa siga avaluat per les autoritats educatives. Cal que el temari i els criteris lingüístics i ortogràfics siguen semblants als practicats per les institucions acadèmiques oficials. Si és així, pareix correcte que el Rat Penat, tant estimat com manipulat històricament, siga reconegut educativament. Suposem que així entén la Generalitat que cal aplicar l'homologació i d'eixa manera ha de comprendre l'entitat que se'ls pot aplicar el reconeixement dels títols.

En definitiva, continue estimat el Rat Penat, per damunt dels seus dirigents i des del respecte a l'Estatut. No ens oblidem tampoc de les atribucions que la més alta llei dona a l'AVL. Tot i que estem en període preelectoral, sempre és bon moment per reconèixer els títols de l'entitat i que esta reconega la llei i els criteris de les entitats acadèmiques oficials. Aprofitem tots l'ocasió.

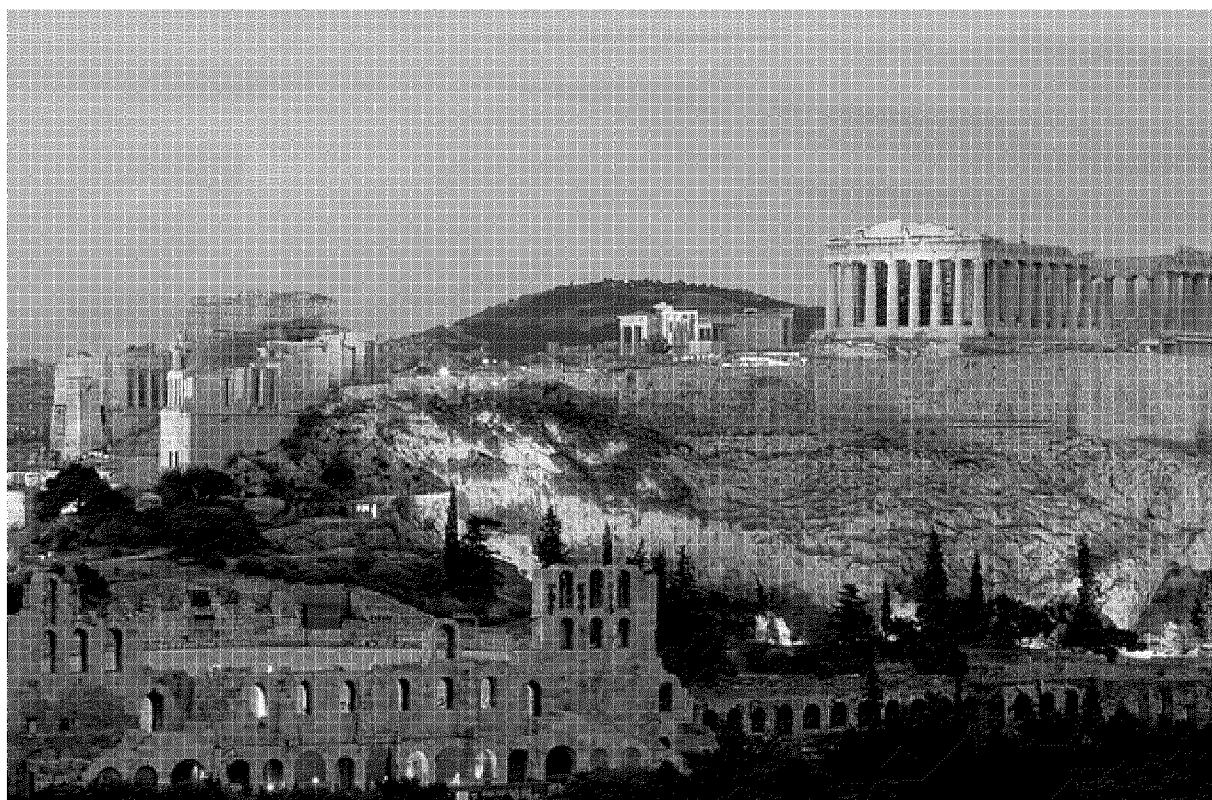

El rescat de les llengües de Grècia

Juan Martínez Terrones.

Tothom sap que a Grècia s'hi parla el grec demòtic, però no és tan sabut que darrere l'aparent uniformitat lingüística de Grècia s'hi amaga un paisatge de llengües complex i divers. Juan Martínez Terrones ens parla de la sorprenent diversitat lingüística del país hel·lènic en aquest article publicat a la revista Llengua i Dret.

Acropolis d'Atenes

El grec és parlat com a llengua primera per la immensa majoria de la població al territori de la República de Grècia. Com a idiomes autòctons s'hi afegeixen el turc, dues llengües derivades del protoromanès, dues varietats de filiació albanesa, el romaní i dues llengües eslaves: el pomac i l'eslau macedoni. Els idiomes minoritaris a Grècia perviuen amb vitalitat variable malgrat una imponent tendència uniformitzant.

La diversitat lingüística al territori grec, afavorida per la marca

eminentment muntanyós i geològicament complex, és antiga i s'ha documentat a bastament a l'època bizantina i otomana, però ha minvat força respecte dels primers decennis de l'Estat grec.

Al territori de l'Estat grec primigeni, fundat l'any 1830, el turc i menorment l'albanès també eren llengües escampades pertot. Atenes, abans d'esdevenir capital de l'estat el 1834, era ben bé un poble de predomini lingüístic albanès. El grec no havia format cap contínuum tancat durant el període otomà.

A mesura que avançà l'annexió de territoris a l'Estat grec, s'hi incorporaren comunitats de filiació romana, eslava, romaní, armènia i judeocastellana. Les convulsions regionals dugueren guerres i tractats de pau i capgiraren la composició ètnica i lingüística de Grècia.

Així, entre els anys 1920 i 1925 s'esdevingué un intercanvi de població amb Bulgària i Turquia, prescrit pel [tractat de Lausana](#) —signat el 1923 per les potències guanyadores de la Primera Guerra Mundial, Grècia i Turquia després de les victòries turques sobre els grecs. Sobretot el desplaçament dels musulmans de Grècia a Turquia i el dels cristians de Turquia a Grècia forçà una homogeneïtzació ètnica. Llavors, prop de 500.000 musulmans foren expulsats de Grècia, i prop d'1.500.000 persones de religió ortodoxa grega abandonaren Àsia Menor, l'Anatòlia oriental i Tràcia Oriental (noteu els criteris religiosos!).

Més tard, la dictadura de Metaxas (1936-1941) i l'ocupació alemanya (1941-1944) van fer de tota diferència lingüística motiu de persecució. La qüestió de les minories macedòniques i musulmanes tensà als anys vuitanta i noranta del segle passat les relacions gregues amb Iugoslàvia —més endavant, amb la (Antiga) República (Iugoslava) de Macedònia— i amb Turquia.

Avui, en virtut del tractat de Lausana encara vigent, la condició de minoria (sempre segons el criteri de la religió) es reserva als grups musulmans de Tràcia Occidental —l'única població musulmana exclosa de l'intercanvi de poblacions. La població musulmana consta dels turcs, els romanís i dels pomacs, però és el turc l'únic idioma que, d'acord amb el règim de protecció legal prescrit pel tractat de Lausana, gaudeix de reconeixement legal com a llengua de la població musulmana. El turc té avui 60.000 parlants. (El nombre de parlants de totes les minories és molt

s'han de considerar a tall de mera orientació.)

Els conflictes polítics entre Grècia i Turquia a la dècada dels seixanta, setanta i vuitanta ha comportat la discriminació efectiva dels turcs, i ha estat un dels motius d'una forta emigració a Turquia i a Europa Occidental.

Els pomacs conformen una altra minoria musulmana amb identitat diferenciada. Tradicionalment parlen una varietat eslava considerada comunament dialecte de la llengua búlgara. La major part d'aquests eslaus musulmans viu a les retirades muntanyes del Ròdope, que forma la frontera natural entre Tràcia i Macedònia. A Grècia fan prop de 30.000 persones.

Les varietats lingüístiques pomaques reben a Grècia el nom de *Pomaktsov*, això és, llengua pomaca. Aquest dialecte s'ensenya a l'escola primària solament. Una gran part dels parlants ha cessat de transmetre la llengua i han adoptat el turc com a primera llengua, ultra el grec com a segona. A Grècia no hi ha mitjans de comunicació en pomac, fora d'alguna publicació escrita.

Del principi dels anys noranta endavant, l'Estat grec ha començat a revisar la seua política sobre les minories musulmanes i admet oficialment que la política restrictiva nodreix l'irredemptisme i porta agitació social i depressió econòmica. Per això, comença a distingir entre els diversos grups musulmans: pomacs, turcs i romanís.

Les llengües de filiació romanesa i albanesa comparteixen, per contra, una situació de minorització lingüística afavorida per una falta de consciència lingüística i pel no-reconeixement de les minories lingüístiques respectives a Grècia. Aquestes llengües minoritzades perviuen oralment gairebé sols en àmbits rurals i no han accedit a la societat de la informació.

A Grècia es parlen dues varietats romàniques: l'aromanès i el meglenoromanès. Quant al meglenoromanès, el parlen 3.000 persones al nord del golf de Salònica i 2.000 fora de Grècia. Avui dia s'ha trencat la transmissió intergeneracional.

L'aromanès és una variant, separada als segles VII-IX del protoromanès, considerada adés un dialecte del romanès, adés una llengua independent. El parlen vora 50.000 persones al

parlants assentats als Balcans meridionals reben el nom de βλάχοι, i com a entònim fan servir denominacions procedents del llatí *Romani*. El nucli de la zona d'assentament dels aromanesos és la serralada del Pindos al nord-oest de Grècia, i el centre cultural el tenen a la ciutat de Metsovo/Aminciu.

Fins a la Segona Guerra Mundial funcionaren unes escoles, impulsades pel Govern de Romania al final del segle XIX i l'inici del segle XX, que foren tancades per por que el naixement d'una consciència nacional romanesa no servís a interessos estrangers. En el present la llengua no es beneficia de reconeixement legal a Grècia ni és utilitzada a les escoles.

El nombre de parlants minva ràpidament, malgrat alguns intents de revifada des dels anys vuitanta, i s'ha accelerat el procés d'assimilació cultural. Ara, els aromanesos de Grècia es consideren grecs i tant l'Estat com la societat els té per compatriotes.

Parlen varietats de filiació albanesa els pobles anomenats arvanites i els cameris, a més d'un petit grup albanòfon a la zona fronterera amb Bulgària i Turquia. Els arvanites formen vora tres-centes comunitats majorment rurals a l'Àtica, Beòcia, Eubea, al Peloponès i a algunes illes gregues. Hom estima el nombre de parlants en 150.000.

Els primers albanesos feren cap a Grècia al segle XIII, i la seva influència seguí fins al segle XV. S'establiren a regions poblades poc densament i formaren pobles propis, en què continuaren parlant llur llengua fins al segle XX. Els arvanites prengueren part del segle XVIII endavant en la formació de la nació grega. Com és el cas dels aromanesos, la participació dels arvanites en la guerra de la independència contra els otomans i en la guerra civil també n'afaiçonà la consciència cultural grega i ha acabat per menar a una assimilació substancial. Tot i això, conserven una consciència d'ètnia diferenciada, no relacionada amb la nació albanesa.

Tot i que la llengua rebia el nom d'albanès fins al segle XX, l'aspiració a pertànyer al poble grec els ha dut a refutar-ne la relació amb la llengua albanesa. L'escàs prestigi de la seva llengua portà a molts arvanites un motiu addicional per adoptar el grec. El variant arvanític és una llengua exclusivament

parlada. Durant la segona meitat del segle XX, l'emigració a les ciutats i la pèrdua de l'entorn rural propi n'ha precipitat el procés d'assimilació. Avui només perviuen restes de la llengua, i els arvanites ja sols conreen elements del folklore, els que permeten l'entorn i una identitat grega impermeable a minories.

Els cameris, un tercer grup albanòfon, perviuen a Grècia parcialment, i habiten una franja costanera a la zona fronterera amb Albània. Els cameris sí que formen part —històricament i lingüísticament— del contínuum albanòfon i tenen consciència nacional albanesa. En represàlia per la seva presumpta col·laboració amb les forces ocupants italianes i alemanyes durant la Segona Guerra Mundial, les tropes gregues expulsaren a Albània prop de 20.000 albanesos musulmans el 1944. Els cristians van romandre, però no compten als ulls de l'Estat grec. L'estat grec sols ha acceptat les comunitats albanòfones en la seua vessant cultural.

A la regió fronterera amb la República de Macedònia s'hi afegeix una controvertida presència d'una minoria que parla la llengua eslava —dit comunament *eslau macedoni*— que fan servir a l'altra banda de la frontera i que l'Estat grec no reconeix gens ni miqueta.

El tsacònic ens presenta un cas ben diferent: és un dialecte del grec, derivat de l'antic dori, molt diferent del grec estàndard, que avui no parla sinó una població minsa en comptats pobles del Peloponès oriental. Malgrat alguns intents d'introducció a les escoles, ja no s'hi ensenya i pateix un declivi precipitat que no permet d'augurar-ne una pervivència gaire llarga.

De manera il·lustrativa, els etnònims de les minories són diferents dels noms dels seus pobles de referència: arvanites en lloc d'albanesos, pomacs en comptes de búlgars, també grecs musulmans en lloc de turc. Aquest ús vol difuminar el lligam de les minories amb les comunitats lingüístiques originàries i afeblir la consciència de pertinença ètnica.

No sols els noms cedeixen a la pressió identitària forta. També tensions desencadenades per l'eclosió dels grans moviments nacionals balcànics, la construcció de l'Estat grec a partir del 1830 i les disputes territorials amb els estats veïns han marginat les minories culturals. Tot plegat dibuixa una evolució de fets típicament balcànics.

musulmans de Tràcia Occidental, que és protegit pel tractat de Lausana vigent, la llengua albanesa dels cameris i l'eslava macedònia, d'una banda, i les varietats de filiació albanesa i romanesa sense reconeixement legal o social, d'una altra.

El criteri religiós, que posà el fonament del tractat de Lausana, féu de la llengua un factor secundari d'identificació i incorporà les comunitats ortodoxes no hel·lenòfones, particularment els arvanites i els aromanesos, a la identitat grega majorment hel·lenòfona que maldava per construir un estat.

Els turcs i els pomacs reivindiquen llurs drets com a minoria, e tant que la identitat vaga i vacil·lant dels arvanites i dels aromanesos n'ha portat una aculturació i assimilació avançada. Ara que les llengües d'aquests darrers han assolit un estat a per reversible de llanguiment ha crescut l'interès públic per l'alteritat lingüística del país i darrerament l'Estat comença a promoure'r el coneixement.

Aquest article es publica sota la llicència Creative Commons 3.0 de Reconeixement.

Oltra: "Barberá en la Crida simbolizó la caída del PP. La borrachera de poder ha hecho mucho daño"

Valencia (VP/EP). La candidata de Compromís, Mónica Oltra, no dejó pasar la ocasión durante el debate con el secretario general de Podemos, Antonio Montiel, de lanzar un mensaje a la alcaldesa de **Valencia**, Rita Barberá, sobre su actuación desafortunada en la Crida.

"La sociedad actual asiste a la caída del régimen que la población de la Comunitat ha sufrido durante 20 años y los ciudadanos de **Valencia** ciudad 24 años", manifestó, para afirmar después que "nada mejor que la Crida para darse cuenta de cómo ese símbolo de caída del régimen se materializó en la intervención de la alcaldesa, Rita Barberá, en una borrachera de poder que es la que ha hecho mucho daño".

Con independencia del nivel de **valenciano** empleado por la primera edil, criticó que "no articulaba ni una sola idea en ningún idioma porque tenía que ser ella la fallera", en lo que considera un intento de "ejercer el poder eclipsando todo lo que tiene a su alrededor".

Por otro lado, Oltra manifestó que "la sociedad ha sido despojada de sus derechos individuales", que "deben ser innegociables", y abogó por que el cambio se produzca con una política "emancipadora" que sitúe los derechos y a las personas en el centro de la política. "Cambiemos la escala política, revitalicemos la demanda interna y consigamos una economía que esté al servicio del bien común y de la persona", defendió.

A su juicio, una de las señas de identidad del nuevo gobierno debe de ser la participación ciudadana para combatir "el abuso de poder", junto con un sistema financiero "justo", una reconversión ecológica de la economía y gestionar "lo pequeño", lo que implica acabar con la idea de "todo a lo grande" del PP, que "ha situado a la autonomía **valenciana** en el mapa, pero en el de la vergüenza y ligada a la corrupción", políticas que también cuestionó el representante de Podemos.

MONTIEL: "LA CARROZA HA VUELTO A SER CALABAZA"

Para Montiel, la Comunitat ha vivido en una "mitología de los grandes eventos". "Nosotros hacíamos una rotonda y tenía que ser la más grande de Europa", ironizó, al tiempo que ha puesto como ejemplos la Fórmula 1, la Ciudad de las Artes y las Ciencias o el aeropuerto de Castellón. "Esa imagen de la carroza en la que vivíamos en un cuento de hadas, ha vuelto a ser calabaza", subrayó.

En su intervención, criticó asimismo que las instituciones democráticas

han sido "expropiadas" y se han convertido en "un campo de experimentación y de privilegios", al tiempo que afirmó que ha existido una "intolerable" presión a los medios.

Así, acusó al PP de haber gobernado de una manera "despótica e ignorante", en la que ha "castigado y reprimido" a "cualquier espíritu crítico, medio de comunicación alternativo e iniciativa que pudiera dar un poco de luz y oxígeno a la sociedad".

"YO VEO EN LA CARA DE LA GENTE UNA SONRISA"

Para Montiel, "se debe hacer un cambio de cultura, de modelo productivo y de la gestión de la identidad cultural que ponga a las personas en el centro de la política". "Ese es el reto que tenemos y esta vez sí, yo veo en la cara de la gente una sonrisa", aseguró.

El representante de Podemos en la Comunitat defendió la reconstrucción de las instituciones al servicio de los ciudadanos, la paralización de los desahucios, la "recuperación" de la sanidad pública porque "no puede ser un negocio" y dotar a la Sindicatura de Comptes de "un poder real" para que "no sea un refugio de jubilados".

Además, recalcó la importancia que debe darse a la educación pública y precisó que eso no supone acabar con las escuelas concertadas porque "algunas de ellas han dado bastante servicio a esta Comunitat en la defensa de la lengua y en la construcción de modelos pedagógicos alternativos".